

7. Rubriek 6: Nabuurschap en internationaal beleid

Nabuurschap en internationaal beleid

RUBRIEK 6: NABUURSCHAP EN INTERNATIONAAL BELEID

BEVOEGDE ACTOREN BINNEN DE EUROPESE INSTELLINGEN

Europese Commissie	<p>Europese Dienst voor het Extern Optreden (EDEO) Dienst Instrumenten buitenlands beleid (FPI) Europees Defensieagentschap, Directoraten-Generaal uit de Relex-familie verantwoordelijk voor Nabuurschap en Uitbreidingsonderhandelingen (NEAR), Humanitaire Hulp (ECHO), Internationale Samenwerking en Ontwikkeling (DEVCO) en Handel (TRADE)</p> <p>Groep van Hoofden van de Evaluatiediensten voor externe samenwerking van de lidstaten en de Europese Commissie (Group of the Heads of Member States' Evaluation Services for External Cooperation and the European Commission) e.a.</p>
Raad van de EU	<p>Raad Algemene Zaken Raad Buitenlandse Zaken</p> <p>Groep raden buitenlandse betrekkingen (Relex) Politiek en Veiligheidscomité (PVC) e.a.</p>
Europees Parlement	<p>Commissie Buitenlandse Zaken (AFET), Veiligheid en Defensie (SEDE), Ontwikkelingssamenwerking (DEVE), e.a.</p>

INHOUD

Context van het initiatief	<p><u>Algemeen</u></p> <p>Huidig rubriek 4 'Gloobaal Europa' werd in de algemene voorstellen van de COM inzake het komende Meerjarig Financieel Kader (MFK) van de EU 2021-2027 opgenomen als rubriek 6 onder de nieuwe noemer "nabuurschap en de wereld". Deze nieuwe titel is een politieke keuze en stelt LS en desbetreffende derde landen gerust dat nabuurschap een belangrijk aandachtspunt blijft binnen het extern beleid.</p> <p>Reeds in de discussienota over de toekomst van de EU financiën van 28 juni 2017, schetste de COM hoe Europa de jongste jaren werd geconfronteerd met nieuwe externe uitdagingen als gevolg van instabiliteit en kwetsbaarheid in haar directe nabuurschap en daarbuiten. EU-burgers zijn bezorgd over migratie, terrorisme en externe bedreigingen van de veiligheid en zouden deze kwesties, met inbegrip van defensie, op Europees niveau aangepakt willen zien. De migratiecrisis en de omliggende geopolitieke onzekerheid zouden hebben aangetoond</p>
----------------------------	---

	<p>dat de externe investeringen van de EU moeten worden geconsolideerd en zelfs versterkt. In dit opzicht wijst de Commissie op de noodzaak om de stabiliteit in het nabuurschap en de partnerlanden van de EU te versterken en om op langere termijn humanitaire en externe hulpinstrumenten te financieren, daar alle beschikbare marges de afgelopen jaren uitgeput werden, om het hoofd te bieden aan de vermeerdering van het aantal humanitaire en andere noodsituaties rondom Europa.</p> <p>De huidige externe financieringsinstrumenten worden in de voorstellen van de COM herleid tot een beperkt aantal instrumenten. Een dergelijke modernisatie van het extern beleid zou de efficiëntie en visibiliteit van het EU-beleid moeten verhogen, de coördinatie met het intern beleid verhogen en meer flexibiliteit moeten bieden. Een vermindering van het aantal EU-instrumenten laat toe deze in lijn te brengen met de EU kaderstrategieën zoals Agenda 2030, EU Consensus on Development en EU Global Strategy. Zo is meer politieke sturing mogelijk. Nieuwe uitdagingen, bedreigingen en geopolitieke instabiliteit nopen daartoe, aldus de COM.</p> <p>Merk op dat tegenstanders van meer flexibiliteit de middelen die traditioneel voor ontwikkeling en humanitaire hulp waren bestemd, wensen te beschermen tegen deze vermenging met andere politieke doelstellingen, zoals de aanpak van irreguliere migratie of de promotie van de Europese veiligheidsbelangen.</p> <p>Het volume van rubriek 6 bedraagt in vastleggingskredieten 123 miljard € in nominale termen (108,9 miljard € in reële termen/2018 prijzen), een stijging met 13% in reële termen. Indien men de European Peace Facility (buiten budget) en de Emergency Aid Reserve (buiten plafond) mee in beschouwing neemt, wordt dit een stijging met 24% in reële termen, een significante stijging in het licht van Brexit en de dalingen inzake cohesie en GLB. Marge onder rubriek 6 is 3,283 miljard € . Rubriek 6 is goed voor 9,6% van het totale budget.</p> <p>De middelen in rubriek 6 worden als volgt verdeeld (reële prijzen in miljoen euro):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument (NDICI) (89,200) • Humanitarian Aid (11,000) • Cooperation with Greenland, Overseas Countries and Territories (500) • Common Foreign and Security Policy (CFSP) (3,000) • Instrument for Pre-accession Assistance (IPA) (14,500) • Overige <p>Het Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument (NDICI) omvat verschillende instrumenten onder rubriek IV van het MFK 2014-2020: <i>Development Cooperation Instrument, European Neighbourhood Instrument, Partnership Instrument for Cooperation with third countries, European Instrument for Democracy and Human</i></p>
--	--

	<p><i>Rights, Instrument for Contributing to Stability and Peace, European Development Fund exclusief Africa Peace Facility, European Fund for Sustainable Development, Guarantee Fund for External Action.</i> Het is onderverdeeld in drie pijlers: geografische programma's (belangrijkste financieringskanaal voor bilaterale programma's met partnerlanden), thematische programma's (complementair met geografische pijler, focus op SDGs) en een 'rapid response' component (crisis management, conflictpreventie en peace building). Daarnaast zal het instrument een buffer met niet-toegewezen middelen voor nieuwe uitdagingen en prioriteiten omvatten, aan de hand waarvan flexibel kan worden ingespeeld op bestaande of nieuwe dringende prioriteiten. Deze buffer zal als belangrijke doelstelling de aanpak van de migratiedruk hebben, maar ook flexibiliteit bieden om in te spelen op onvoorziene gebeurtenissen, stabiliteitsbehoeften en nieuwe internationale initiatieven en prioriteiten. Dit niet-toegewezen bedrag zal worden gemobiliseerd op basis van de in de verordening vastgestelde criteria. Daarnaast wordt ook een 'Complementary European Instrument for Nuclear Safety voorzien'.</p> <p>Het EU-programma voor humanitaire hulp biedt noodhulp en levensreddende bijstand aan mensen die worden getroffen door een door de mens of door de natuur veroorzaakte ramp, met name aan de meest kwetsbare bevolkingsgroepen.</p> <p>Met het programma "landen en gebieden overzee" heeft de COM de bedoeling de economische, politieke en culturele banden tussen de Europese Unie en de met Denemarken, Frankrijk en Nederland verbonden 13 landen en gebieden overzee te ondersteunen en te versterken. Bij de modaliteiten van het programma zal rekening worden gehouden met de specifieke behoeften en uitdagingen van de landen en gebieden overzee in hun geheel en met de bijzondere situatie van Groenland.</p> <p>Middels het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB) kan de EU met één stem spreken in kwesties op dit gebied. Dit beleid draagt bij aan de vredeshandhaving, de conflictpreventie en de versterking van de internationale veiligheid. Het is een van de belangrijkste instrumenten voor de uitvoering van de integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de Europese Unie en ligt ten grondslag aan de rol van de EU als mondiale speler. De instrumenten voor extern optreden moeten de doelstellingen van de EU dienen en de waarden van de EU wereldwijd uitdragen.</p> <p>Het instrument voor pretoetredingssteun (IPA) helpt (potentiële) kandidaat-lidstaten om te voldoen aan de toetredingscriteria. Het instrument is ingebed in de strategie voor de Westelijke Balkan en weerspiegelt de ontwikkelingen in de betrekkingen met Turkije.</p> <p><u>Europees Ontwikkelingsfonds</u></p> <p>Voor de periode 2021-2027 stelt de COM een gedeeltelijke opname voor (ter waarde van 28,2 miljard euro VK in lopende prijzen) van het budget van het in 2014-2020 buiten de EU-begroting om gefinancierde Europees</p>
--	---

	<p>Ontwikkelingsfonds 2014-2020 (EOF 14-20, met een budget aan van 30,5 miljard euro VK in lopende prijzen) in drie instrumenten onder de cluster extern beleid (rubriek 6). De rest van het EOF 14-20 budget (ter waarde van 2,3 miljard euro VK in lopende prijzen), plus 8,2 miljard euro extra VK wordt ondergebracht in de Europese vredesfaciliteit (budget van 10,5 miljard VK in lopende prijzen) wat een instrument blijft buiten de EU-begroting, gefinancierd door middel van een aparte verdeelsleutel. Het buiten de EU-begroting plaatsen van de Europese Vredesfaciliteit heeft een juridische reden: het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) staat niet toe dat operaties in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid die gevolgen hebben op militair of defensiegebied worden gefinancierd uit hoofde van de EU-begroting.</p> <p>Voor de (gedeeltelijke) integratie van het EOF worden de volgende redenen gegeven: verhogen van de democratische controle door het EP, mogelijkheid om de flexibiliteit van het EOF te gebruiken zijn hoger indien het in het EU budget wordt gebracht, geen kritiek meer dat het EOF militaire uitgaven als onderdeel van een ontwikkelingsinstrument financiert, meer coherentie, herziening implementatieprocedure van het EOF mogelijk (m.n. verplichting national authorising officer), geen bestaan van een aparte EDF sleutel voor LS.</p>
Doelstellingen van het initiatief	<p><u>Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument</u></p> <p>De doelstellingen van het instrument vloeien voort uit de richtsnoeren van de EU voor het externe beleid – zoals bijvoorbeeld omschreven in de integrale strategie "Gedeelde visie, gezamenlijk optreden: Een sterker Europa", het engagement van de EU voor de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, de nieuwe Europese consensus inzake ontwikkeling ("Onze wereld, onze waardigheid, onze toekomst") alsmede het herziene Europees nabuurschapsbeleid – als uit de horizontale doelstellingen van het meerjarig financieel kader inzake flexibiliteit, coherentie en synergieën, vereenvoudiging en prestatiegerichtheid. De – geografische en thematische – strategische doelstellingen van de EU komen tot uitdrukking via de bestemming van middelen voor specifieke doeleinden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ondersteuning van de democratie, de rechtsstaat, goed bestuur, de mensenrechten en de beginselen van internationaal recht; • bijdrage aan de veiligheid en handhaving van de vrede, ondersteuning van de voorkoming van en de adequate respons op crises en conflicten; ondersteuning van stabilisatie en weerbaarheid; • ondersteuning van de duurzame ontwikkeling van de ontwikkelingslanden op economisch, sociaal en milieugebied, met uitbanning van de armoede als voornaamste doel; • ondersteuning van de bijzondere betrekkingen met de naburige landen, om een ruimte van gedeelde welvaart, sociaal-economische ontwikkeling en goed nabuurschap tot stand te brengen; • aanpak van de irreguliere migratie en bestrijding van de achterliggende oorzaken ervan, en tegelijkertijd scheppen van de

voorwaarden om legale migratie beter te organiseren en mobiliteit goed te beheren;

- ondersteuning van de EU-diplomatie in al haar aspecten, bevordering van de internationale dimensie van het interne beleid van de EU en ondersteuning van het handelsbeleid en de economische samenwerking;
- versterking van partnerschappen, bevordering van de beleidsdialog en collectieve antwoorden op wereldwijde problemen, zoals milieubescherming en klimaatverandering.

Humanitaire Hulp

- op behoeften gebaseerde verlening van EU-bijstand om levens te redden en te behouden, menselijk lijden te voorkomen en te verlichten, en de integriteit en waardigheid te beschermen van bevolkingsgroepen die worden getroffen door natuurrampen of door de mens veroorzaakte crises, waaronder ook langdurige crises;
- opbouw van de weerbaarheid en herstelcapaciteit van kwetsbare of door rampen getroffen gemeenschappen, in aansluiting op andere EU-instrumenten.

Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid

Gezien de politieke prioriteiten en mondiale uitdagingen zullen maatregelen in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid een fundamentele pijler blijven van de integrale strategie (of de vervolgstategie) voor de periode na 2020, ter ondersteuning van drie strategische prioriteiten: 1) respons op externe conflicten en crises, 2) capaciteitsopbouw onder partners en 3) bescherming van de Unie en haar burgers.

IPA

Het instrument voor pretoetredingssteun heeft tot doel (potentiële) kandidaat-lidstaten te ondersteunen bij de bepaling en uitvoering van de politieke, institutionele, wettelijke, administratieve, sociale en economische hervormingen die nodig zijn om te voldoen aan de waarden van de Unie, en om zich geleidelijk aan te passen aan de regels, de normen, het beleid en de praktijken van de Unie met het oog op het EU-lidmaatschap.

Het instrument zal worden opgezet rond de volgende hoofdprioriteiten: rechtsstaat, grondrechten en migratie – hiertoe behoren onder meer het versterken van de samenwerking op veiligheidsgebied, de strijd tegen radicalisering en georganiseerde misdaad, en het ondersteunen van een geïntegreerd migratiebeleid, met inbegrip van grensbeheer; beleid en acquis van de EU; sociaal-economische ontwikkeling; investeringen voor groei; verzoening, goede nabuurschapsbetrekkingen en regionale en grensoverschrijdende samenwerking.

TIMING

Verwachte publicatie voorstel	De Commissie heeft de voorstellen gepubliceerd op 13 juni 2018.
Behandelend Voorzitterschap	Oostenrijk (juli – december 2018) Roemenië (januari – juni 2019) Finland (juli – december 2019)

PRIMAIRE DOCUMENTEN

Voorstel van regelgeving	Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking Voorstel voor een VERORDENING VAN DE RAAD tot vaststelling van een Europees instrument voor nucleaire veiligheid, ter aanvulling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking op basis van het Euratom-Verdrag Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot vaststelling van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III)
--------------------------	---

BEVOEGDE ACTOREN BINNEN VLAANDEREN

Trekkend minister	Geert Bourgeois, Minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed
Trekkend beleidsdomein	Beleidsdomein internationaal Vlaanderen Departement Buitenlandse Zaken
Betrokken ministers	Alle ministers van de Vlaamse Regering
Betrokken beleidsdomeinen	Alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid

EERSTE VLAAMSE STANDPUNTBEPALING

<p>De visienota van de Vlaamse Regering op de EU stelt dat de EU een actief en coherent buitenlands en veiligheidsbeleid moet voeren dat het geheel van externe beleidsvelden omvat: diplomatie, ontwikkelingssamenwerking, migratie-, handels- en investeringsbeleid en defensie.</p> <p>“Het extern optreden moet tot doel hebben om Europese waarden, vrede, stabiliteit, democratie en mensenrechten te promoten en duurzame ontwikkeling te bevorderen door onder andere onze hoge milieu-, en arbeidsstandaarden te beschermen, alsook onze standaarden en normen op het vlak van voedselveiligheid, consumenten- en milieubescherming en volksgezondheid. De Unie moet een factor van vrede en stabiliteit in de wereld zijn, een globale actor. Een actief Europees buitenlandbeleid houdt in dat de Unie een leidende rol opneemt in conflictpreventie. Deze verantwoordelijkheid geldt in het bijzonder voor de nabuurschapsregio. “</p>

Focus van diplomatieke inspanningen (met name in kader van conflictpreventie) moet in de eerste plaats blijven op de nabuurschapsregio. Dit mag echter niet als gevolg hebben dat er geen financiële ruimte meer is voor investeringen in duurzame en structurele ontwikkeling in ontwikkelingslanden die geen oorsprong- of transitlanden van internationale migratie zijn. Niet alleen vallen de partnerlanden uit de concentratieregio van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking buiten deze laatste categorie. De voornaamste uitdagingen met een wereldwijde impact, zoals het tegengaan van klimaatopwarming en haar effecten door duurzame (energie-)productie en adaptatie, van lucht- en watervervuiling en van sociaal ontwrichtende, structurele armoede door een gebrek aan dienstverlening voor de kwetsbaarste groepen moeten immers in alle ontwikkelingslanden aangepakt kunnen worden.

Bij de integratie van het EOF moet er voldoende aandacht zijn voor het verder structureel betrekken van de lidstaten bij de uitvoering en opvolging van de hiermee gefinancierde projecten. Dit om voldoende draagvlak binnen die lidstaten en niet alleen binnen het EP voor de ontwikkelingssamenwerking van de EU te kunnen behouden. Men moet er ook op toezien dat alle investeringen vanuit het EOF volgens de regels vastgelegd binnen de vernieuwde Europese Consensus voor Ontwikkelingssamenwerking, zoals die in 2017 door de EC, het EP en de lidstaten goedgekeurd werd, verlopen. Tenslotte moet er een alternatief gezocht worden voor het verder betrekken van het VK bij de ontwikkelingsinitiatieven van de EU, aangezien de integratie (financiële) participatie van het VK wellicht onmogelijk of toch veel moeilijker zal maken.